

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

ΤΗΣ 11^{ης} ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 9^{ης} ΙΟΥΝΙΟΥ 2010

-----0-----

Μ Ε Λ Η : Γεώργιος - Σταύρος Κούρτης, Πρόεδρος, Ευστάθιος Ροντογιάννης, Ιωάννης Καραβοκύρης, Νικόλαος Αγγελάρας, Φλωρεντία Καλδή, Γεώργιος Κωνσταντάς, Θεοχάρης Δημακόπουλος, Διονύσιος Λασκαράτος, Αντιπρόεδροι, Ηλίας Αλεξανδρόπουλος, Μιχαήλ Ζυμής, Ευφροσύνη Κραμποβίτη, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Ευάγγελος Νταής, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη, Σωτηρία Ντούνη, Νικόλαος Μηλιώνης, Άννα Λιγωμένου, Γεώργιος Βοΐλης, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανός Λεντιδάκης, Αντώνιος Κατσαρόλης, Χριστίνα Ρασσιά και Θεολογία Γναρδέλλη, Σύμβουλοι.

Ο Αντιπρόεδρος Χρήστος Ντάκουρης και οι Σύμβουλοι Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη, Ευαγγελία - Ελισσάβητ Κουλουμπίνη και Αγγελική Μυλωνά, απουσίασαν δικαιολογημένα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ιωάννα Αντωνογιαννάκη, Επίτροπος, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

A'.

.....

.....

B'.

.....

.....

Γ. Στη συνέχεια, ο Σύμβουλος Νικόλαος Μηλιώνης, που ορίστηκε από τον Πρόεδρο εισηγητής, θέτει υπόψη της Ολομέλειας το από 12.5.2010 ερώτημα του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 γ' του άρθρου 79 του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου (π.δ. 774/1980, ΦΕΚ Α' 189) σε συνδυασμό με το άρθρο 131 π.δ. 1225/81 (ΦΕΚ Α' 304), προκειμένου αυτή να εκφέρει τη γνώμη της στο ζήτημα αν το άρθρο 141 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (ν.3463/2006, ΦΕΚ Α' 114), που αφορά στη διαδικασία καταλογισμού των αιρετών οργάνων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού για θετική ζημία που προκάλεσαν σε βάρος της περιουσίας του οικείου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, κατά της οποίας προβλέπεται προσφυγή στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο και έφεση στο Διοικητικό Εφετείο, αντίκειται στο άρθρο 98 του ισχύοντος Συντάγματος.

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας Γεώργιος Σχοινιωτάκης επί του ανωτέρω θέματος έχει την ακόλουθη γνώμη :

«**I.** Εισάγω στην Ολομέλεια του Σώματος, το παρόν ερώτημα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 γ' του άρθρου 79 του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου (π.δ. 774/1980, ΦΕΚ Α' 189) σε συνδυασμό με το άρθρο 131 π.δ. 1225/81 (ΦΕΚ Α' 304), προκειμένου αυτή να εκφέρει τη γνώμη της, στο ακόλουθο ζήτημα: Αν το άρθρο 141 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (ΔΚΚ) (ν. 3463/2006, ΦΕΚ Α' 114) που αφορά τη διαδικασία καταλογισμού των αιρετών οργάνων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) Α' βαθμού για θετική ζημία που προκάλεσαν εις βάρος της περιουσίας του οικείου ΟΤΑ, με πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, κατά της οποίας προβλέπεται προσφυγή στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο και έφεση στο διοικητικό εφετείο, αντίκειται στο άρθρο 98 του ισχύοντος Συντάγματος (1975/2001). Επί του ζητήματος αυτού η γνώμη μας είναι η ακόλουθη:

II. Το ισχύον Σύνταγμα (1975/2001) ορίζει στο άρθρο 98 ότι: «1. Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: α. Ο έλεγχος των δαπανών του Κράτους καθώς και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στο καθεστώς αυτό. β. (...) γ. Ο έλεγχος των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων που υπάγονται στον προβλεπόμενο από το εδάφιο α' έλεγχο δ. (...) ε. (...) στ. (...) ζ. Η εκδίκαση υποθέσεων που αναφέρονται στην ευθύνη των πολιτικών ή στρατιωτικών δημόσιων υπαλλήλων, καθώς και των υπαλλήλων των

οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου για κάθε ζημία που από δόλο ή αμέλεια προκλήθηκε στο Κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. 2. Οι αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου ρυθμίζονται και ασκούνται, όπως νόμος ορίζει.». Σε εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 98 του Συντάγματος, το π.δ. 774/1980 «Οργανισμός Ελεγκτικού Συνεδρίου» (ΦΕΚ Α' 189) ορίζει στο άρθρο 46 ότι: «1. Ασχέτως προς την κατά το άρθρον 25 ευθύνην των Δημοσίων Υπολόγων, πας δημόσιος υπάλληλος ευθύνεται δια πάσαν εκ δόλου η αμελείας επελθούσαν εις το Δημόσιον θετικήν ζημίαν. 2. (...) 3. Αι διατάξεις αύται δεν εφαρμόζονται επί των Υπουργών ως προς την εν γένει άσκησιν των καθηκόντων των, και επί των λοιπών διατακτών ως προς μόνον τας παρ' αυτών εντελλομένας δαπάνας, εφαρμοζομένων επί των λειτουργών τούτων των κειμένων περί ευθύνης αυτών διατάξεων. 4. Δημόσιοι υπάλληλοι υπαγόμενοι εις τις διατάξεις του Ν. 1811/51 "περί Κώδικος καταστάσεως των Δημοσίων διοικητικών υπαλλήλων", Στρατιωτικοί εν γένει οι ανήκοντες εις τα Σώματα Ασφαλείας και το Λιμενικόν Σώμα ως και οι εις τας Ενόπλους Δυνάμεις υπηρετούντες πάσης κατηγορίας υπάλληλοι ή εργατοτεχνίτες ευθύνονται έναντι του Δημοσίου δια πάσαν θετικήν ζημίαν ήν προεξένησαν εις αυτό εκ δόλου ή βαρείας αμελείας κατά την εκτέλεσιν των καθηκόντων αυτών ως και δια τας αποζημιώσεις εις άς υπεβλήθη τούτο έναντι τρίτων ένεκα παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων αυτών κατά την εκτέλεσιν των καθηκόντων των γενομένων επίσης εκ δόλου ή βαρείας αμελείας. Δεν ευθύνεται ο υπάλληλος έναντι τρίτων δια τιοιούτας πράξεις ή παραλείψεις αυτού. 5. Επί της κατά το παρόν άρθρον ευθύνης

δικάζει το Ελεγκτικόν Συνέδριον τη αιτήσει του παρ' αυτώ Γενικού Επιτρόπου ενεργούντος είτε κατόπιν εντολής του οικείου Υπουργού, είτε οίκοθεν, εφ' όσον η ευθύνη προκύπτει εκ των υπ' όψει του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποβαλλομένων κατά το νόμον στοιχείων. 6. (...) 7. (...) 8. Δια Προεδρικού Διατάγματος εκδιδόμενου προτάσει των επί των Εσωτερικών και Οικονομικών Υπουργών μετά γνώμην της Ολομελείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ορίζονται τα της ευθύνης ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου των δημοσίων υπαλλήλων κατά τας οικείας διατάξεις του Οργανισμού αυτού. 9. Προκειμένου περί της Αστικής ευθύνης των υπαλλήλων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης έναντι των παρ' ώ αυτώ υπηρετούν Οργανισμού το Ελεγκτικόν Συνέδριον δικάζει τη αιτήσει του εκπροσωπούντος τον Οργανισμόν. 10. Ασχέτως προς την κατά το άρθρον 38 του Νομοθετικού Δ/τος 496/1974 ευθύνην των υπολόγων των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, πας υπάλληλος Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου ή Δημόσιος Υπάλληλος, υπηρετών υφ' οιονδήποτε ιδιότητα εις Νομικόν Πρόσωπον δημοσίου δικαίου ευθύνεται και υποχρεούται εις ανόρθωσιν πάσης ζημίας τούτων, προελθούσης εκ δόλου ή αμελείας αυτού περί την εκτέλεσιν των υπό του ως άνω Νομοθετικού Διατάγματος και άλλων ειδικών διατάξεων ανατιθεμένων αυτώ καθηκόντων. Επί της ευθύνης ταύτης αποφαινεται το Ελεγκτικόν Συνέδριον κατά τας διατάξεις του παρόντος.» Περαιτέρω, στο άρθρο 141 του ΔΚΚ (ν.3463/2006, ΦΕΚ Α' 114) ορίζεται ότι: «1. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, τα μέλη της δημορχιακής επιτροπής, οι πρόεδροι Κοινοτήτων, τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου, καθώς και οι σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι

πάρεδροι οφείλουν να αποζημιώσουν το Δήμο ή την Κοινότητα για κάθε θετική ζημία, που προξένησαν εις βάρος της περιουσίας τους από δόλο ή βαριά αμέλεια. Οι ανωτέρω δεν υπέχουν ευθύνη αποζημίωσης έναντι τρίτων. 2. Η ζημία καταλογίζεται στα πρόσωπα αυτά με αιτιολογημένη πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, που συγκροτείται στην έδρα κάθε νομού ή νομαρχίας με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και αποτελείται από: α) Τον Πρόεδρο Πρωτοδικών της έδρας του νομού ή της νομαρχίας ή τον αναπληρωτή του που ορίζει ο ίδιος. β) Τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ή όπου δεν υπηρετεί Επίτροπος, από έναν ανώτερο υπάλληλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και γ) Τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του νομού αναπληρούμενο σε περίπτωση κωλύματος από τον αντιπρόεδρο αυτής. Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ διοικητικού της Περιφέρειας που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η επιτροπή εξετάζει τις υποθέσεις ύστερα από αίτηση του Δήμου ή της Κοινότητας ή με εντολή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε δημότη, και αποφασίζει, αφού κάνει έρευνα και καλέσει τα πρόσωπα που θεωρούνται υπεύθυνα για την πρόκληση της ζημίας, να δώσουν εξηγήσεις, μέσα σε εύλογο διάστημα. Κατά των πράξεων της επιτροπής επιτρέπεται προσφυγή στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται ο Δήμος ή η Κοινότητα. Κατά των αποφάσεων του δικαστηρίου επιτρέπεται να ασκηθεί έφεση στο διοικητικό εφετείο. Η προθεσμία για την άσκηση της

προσφυγής και η άσκηση της αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξεως της επιτροπής. 3. Η αστική ευθύνη της παραγράφου 1 υπόκειται σε τριετή παραγραφή, η οποία αρχίζει με τη λήξη της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου.».

Από τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 98 παρ. 1 εδ. ζ του Συντάγματος και 46 του π.δ. 774/1980, συνάγονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Τα όργανα του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (νπδδ), αιρετά και μη, εάν κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών τους καθηκόντων ζημιώσαν το Δημόσιο, τον οικείο ΟΤΑ ή νπδδ με συγκεκριμένες πράξεις ή παραλείψεις τους, ευθύνονται έναντι αυτών για την αποκατάσταση κάθε θετικής ζημίας, καθώς και για την αποζημίωση που αυτοί υποχρεώθηκαν να καταβάλουν σε τρίτους, εφόσον η ζημιογόνος συμπεριφορά οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια, τα όργανα δε αυτά καταλογίζονται με απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μετά από αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η ανωτέρω αρμοδιότητα καταλογισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρέει ευθέως εκ του Συντάγματος, συνεπώς δεν δύναται ο κοινός νομοθέτης να την αναθέσει σε άλλες δικαστικές ή πολύ περισσότερο σε διοικητικές αρχές ή επιτροπές. Η άνω συνταγματικά προσδιορισμένη και κατοχυρωμένη αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν είναι δυνατόν να καταργηθεί με διάταξη του κοινού νομοθέτη. Με τα δεδομένα αυτά, η προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 141 του ΔΚΚ, σύμφωνα με την οποία, τα αιρετά όργανα των ΟΤΑ Α' βαθμού καταλογίζονται για κάθε θετική ζημία που προκάλεσαν εις βάρος της περιουσίας του οικείου ΟΤΑ, με πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, κατά της οποίας προβλέπεται προσφυγή στο τριμελές

διοικητικό πρωτοδικείο και έφεση στο διοικητικό εφετείο, αντίκειται στο άρθρο 98 του ισχύοντος Συντάγματος (1975/2001), συνεπώς είναι ανίσχυρη και μη εφαρμοστέα, πρέπει δε τα ανωτέρω όργανα των ΟΤΑ να καταλογίζονται με απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μετά από αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Τούτο επιβάλλεται άλλωστε και για λόγους δημοσίου συμφέροντος, καθώς με τη διαδικασία του άρθρου 141 του ΔΚΚ αφενός μεν, τα αιρετά όργανα των ΟΤΑ συχνά καταλογίζονται ως αστικώς υπεύθυνοι για θετική ζημία, ενώ στην πραγματικότητα υπέχουν ευθύνη υπολόγου για έλλειμμα, αφετέρου δε δεν διασφαλίζεται επαρκώς το δημόσιο συμφέρον, στην περίπτωση που κάποια υπόθεση καταλήξει στο αρχείο, μετά από απόφαση της τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, ενόψει και της σύντομης παραγραφής στην περίπτωση της ζημίας σε σχέση με την παραγραφή των δημοσιονομικών αδικημάτων, του υπολόγου.

III. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η άποψή μας επί του προεκτεθέντος ζητήματος είναι ότι η διάταξη του άρθρου 141 του ΔΚΚ αντίκειται στο άρθρο 98 του Συντάγματος, συνεπώς είναι ανίσχυρη και μη εφαρμοστέα, πρέπει δε τα αιρετά όργανα των ΟΤΑ Α' βαθμού να καταλογίζονται με απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μετά από αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στο σκεπτικό της παρούσης.

Αθήνα, 12 Μαΐου 2010
Ο Γενικός Επίτροπος Επικρατείας
του Ελεγκτικού Συνεδρίου

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΣΧΟΙΝΙΩΤΑΚΗΣ »

Ο εισηγητής Σύμβουλος Νικόλαος Μηλιώνης εισηγείται τα ακόλουθα :

1. Το άρθρο 98 του Συντάγματος ορίζει ότι: «1. Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: α. (...) ζ. Η εκδίκαση υποθέσεων που αναφέρονται στην ευθύνη των πολιτικών ή στρατιωτικών δημόσιων υπαλλήλων, καθώς και των υπαλλήλων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου για κάθε ζημία που από δόλο ή αμέλεια προκλήθηκε στο Κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. 2. Οι αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου ρυθμίζονται και ασκούνται, όπως νόμος ορίζει». Περαιτέρω, το π.δ. 774/1980 «Οργανισμός Ελεγκτικού Συνεδρίου» (ΦΕΚ Α' 189) ορίζει στο άρθρο 46 ότι: «1. Ασχέτως προς την κατά το άρθρον 25 ευθύνη των Δημοσίων Υπολόγων, πας δημόσιος υπάλληλος ευθύνεται δια πάσαν εκ δόλου η αμελείας επελθούσαν εις το Δημόσιον θετικήν ζημίαν. 2. (...) 3. Αι διατάξεις αύται δεν εφαρμόζονται επί των Υπουργών ως προς την εν γένει άσκησιν των καθηκόντων των, και επί των λοιπών διατακτών ως προς μόνον τας παρ' αυτών εντελλομένας δαπάνας, εφαρμοζομένων επί των λειτουργών τούτων των κειμένων περί ευθύνης αυτών διατάξεων. 4. Δημόσιοι υπάλληλοι υπαγόμενοι εις τις διατάξεις του Ν. 1811/51 "περί Κώδικος καταστάσεως των Δημοσίων διοικητικών υπαλλήλων", Στρατιωτικοί εν γένει οι ανήκοντες εις τα Σώματα Ασφαλείας και το Λιμενικόν Σώμα ως και οι εις τας Ενόπλους Δυνάμεις υπηρετούντες πάσης κατηγορίας υπάλληλοι ή εργατοτεχνίτες ευθύνονται έναντι του Δημοσίου δια πάσαν θετικήν ζημίαν ήν προεξένησαν εις αυτό εκ δόλου ή βαρείας αμελείας κατά την εκτέλεσιν των καθηκόντων αυτών ως και δια τας αποζημιώσεις εις άς

υπεβλήθη τούτο έναντι τρίτων ένεκα παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων αυτών κατά την εκτέλεσιν των καθηκόντων των γενομένων επίσης εκ δόλου ή βαρείας αμελείας. Δεν ευθύνεται ο υπάλληλος έναντι τρίτων δια τοιαύτας πράξεις ή παραλείψεις αυτού. 5. Επί της κατά το παρόν άρθρον ευθύνης δικάζει το Ελεγκτικόν Συνέδριον τη αιτήσει του παρ' αυτώ Γενικού Επιτρόπου ενεργούντος είτε κατόπιν εντολής του οικείου Υπουργού, είτε οίκοθεν, εφ' όσον η ευθύνη προκύπτει εκ των υπ' όψει του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποβαλλομένων κατά το νόμον στοιχείων. 6. (...) 7. (...) 8. Δια Προεδρικού Διατάγματος εκδιδομένου προτάσει των επί των Εσωτερικών και Οικονομικών Υπουργών μετά γνώμην της Ολομελείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ορίζονται τα της ευθύνης ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου των δημοσίων υπαλλήλων κατά τας οικείας διατάξεις του Οργανισμού αυτού. 9. Προκειμένου περί της Αστικής ευθύνης των υπαλλήλων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης έναντι των παρ' ώ αυτώ υπηρετούν Οργανισμού το Ελεγκτικόν Συνέδριον δικάζει τη αιτήσει του εκπροσωπούντος τον Οργανισμόν. 10. Ασχέτως προς την κατά το άρθρον 38 του Νομοθετικού Δ/τος 496/1974 ευθύνην των υπολόγων των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, πας υπάλληλος Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου ή Δημόσιος Υπάλληλος, υπηρετών υφ' οιονδήποτε ιδιότητα εις Νομικόν Πρόσωπον δημοσίου δικαίου ευθύνεται και υποχρεούται εις ανόρθωσιν πάσης ζημίας τούτων, προελθούσης εκ δόλου ή αμελείας αυτού περί την εκτέλεσιν των υπό του ως άνω Νομοθετικού Διατάγματος και άλλων ειδικών διατάξεων ανατιθεμένων αυτώ καθηκόντων. Επί της ευθύνης ταύτης αποφαινεται το Ελεγκτικόν Συνέδριον κατά τας διατάξεις του παρόντος».

2. Εξάλλου, στο άρθρο 141 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (ν. 3463/2006, ΦΕΚ Α' 114) ορίζεται ότι: «1. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, τα μέλη της δημορχιακής επιτροπής, οι πρόεδροι Κοινοτήτων, τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου, καθώς και οι σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι οφείλουν να αποζημιώσουν το Δήμο ή την Κοινότητα για κάθε θετική ζημία, που προξένησαν εις βάρος της παρουσίας τους από δόλο ή βαριά αμέλεια. Οι ανωτέρω δεν υπέχουν ευθύνη αποζημίωσης έναντι τρίτων. 2. Η ζημία καταλογίζεται στα πρόσωπα αυτά με αιτιολογημένη πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, που συγκροτείται στην έδρα κάθε νομού ή νομαρχίας με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και αποτελείται από: α) Τον Πρόεδρο Πρωτοδικών της έδρας του νομού ή της νομαρχίας ή τον αναπληρωτή του που ορίζει ο ίδιος. β) Τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ή όπου δεν υπηρετεί Επίτροπος, από έναν ανώτερο υπάλληλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και γ) Τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του νομού αναπληρούμενο σε περίπτωση κωλύματος από τον αντιπρόεδρο αυτής. Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ διοικητικού της Περιφέρειας που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η επιτροπή εξετάζει τις υποθέσεις ύστερα από αίτηση του Δήμου ή της Κοινότητας ή με εντολή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε δημότη, και αποφασίζει, αφού κάνει έρευνα και καλέσει τα πρόσωπα που

θεωρούνται υπεύθυνα για την πρόκληση της ζημίας, να δώσουν εξηγήσεις, μέσα σε εύλογο διάστημα. Κατά των πράξεων της επιτροπής επιτρέπεται προσφυγή στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται ο Δήμος ή η Κοινότητα. Κατά των αποφάσεων του δικαστηρίου επιτρέπεται να ασκηθεί έφεση στο διοικητικό εφετείο. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκησή της αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξεως της επιτροπής. 3. Η αστική ευθύνη της παραγράφου 1 υπόκειται σε τριετή παραγραφή, η οποία αρχίζει με τη λήξη της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου».

3. Από το συνδυασμό των προαναφερόμενων διατάξεων των άρθρων 98 παρ. 1 εδάφ. ζ' του ισχύοντος Συντάγματος και 46 του π.δ. 774/1980 συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι τα όργανα του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εάν κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών τους καθηκόντων ζημίωσαν το Δημόσιο, τον οικείο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και τα άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πράξεις ή παραλείψεις τους, ευθύνονται έναντι αυτών για την αποκατάσταση κάθε θετικής ζημίας, καθώς και για την αποζημίωση που τα ως άνω νομικά πρόσωπα υποχρεώθηκαν να καταβάλουν σε τρίτους, εφόσον η ζημιογόνος συμπεριφορά των εν λόγω οργάνων οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια. Τα όργανα αυτά καταλογίζονται με απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μετά από αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η ανωτέρω αρμοδιότητα καταλογισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που θεσπίστηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 33 του ν.δ/τος 4/6 Ιουλίου 1923, απορρέει ευθέως από το Σύνταγμα του 1975/2001 (βλ. και άρθρο

108 παρ. 1 εδάφ. ζ΄ των συνταγματικών κειμένων 1968 και 1973). Στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων αυτών υπάγονται τόσο οι πολιτικοί διοικητικοί υπάλληλοι του κράτους και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που υπάγονται στον Υπαλληλικό Κώδικα (άρθρο 2 παρ. 1 ν. 2683/1999, ΦΕΚ-19, Α΄), καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, όσο και οι στρατιωτικοί εν γένει και οι ανήκοντες στα Σώματα Ασφαλείας και το Λιμενικό Σώμα, καθώς και οι πάσης κατηγορίας υπάλληλοι και εργατοτεχνίτες που ανήκουν στις Ένοπλες Δυνάμεις. Συνεπώς, το πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω διάταξης αφορά μόνο στα έμμεσα έμμισθα όργανα του κράτους. Ως εκ τούτου, τα αιρετά όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (όπως οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, τα μέλη της δημορχιακής επιτροπής, οι πρόεδροι Κοινοτήτων, τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου, καθώς και οι σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι αυτών), που αποτελούν αρχές, δηλαδή άμεσα όργανα του κράτους, η βούληση των οποίων είναι ανεξάρτητη από τη βούληση άλλων ιεραρχικώς ανωτέρων οργάνων, δεν λαμβάνουν μισθό αλλά χορηγία και επομένως δεν εμπίπτουν στο κανονιστικό πεδίο των ανωτέρω διατάξεων. Συνακόλουθα, δύναται ο κοινός νομοθέτης να ρυθμίσει διαφορετικά το κανονιστικό πλαίσιο της ευθύνης τους έναντι του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως συμβαίνει με το άρθρο 141 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, σύμφωνα με την οποία, τα αιρετά όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ βαθμού (για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης β΄ βαθμού βλ. το άρθρο 232 ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης

Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης», ΦΕΚ-87,Α') καταλογίζονται για κάθε θετική ζημία που προκάλεσαν σε βάρος της περιουσίας του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, με πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, κατά της οποίας προβλέπεται προσφυγή στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο και έφεση στο διοικητικό εφετείο, χωρίς να δημιουργείται αντίθεση με το άρθρο 98 παρ.1 εδάφ. ζ' του ισχύοντος Συντάγματος. Σε κάθε περίπτωση θα ήταν σύμφωνη με το Σύνταγμα η δια νόμου υπαγωγή των εν λόγω υποθέσεων στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αφού πρόκειται για αρμοδιότητα συναφή με την προαναφερόμενη αρμοδιότητα του εδαφ. ζ' της παρ. 1 του άρθρ. 98 του Συντάγματος (βλ. Ολ.Ελ.Συν. 47/2009, 2825/2006).

4. Κατόπιν τούτων, εισηγούμαι ότι οι διατάξεις του άρθρου 141 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα είναι σύμφωνες με το άρθρο 98 παρ. 1 εδάφ. ζ' του Συντάγματος.

Η Ολομέλεια, μετά από διαλογική συζήτηση, αποδέχθηκε ομόφωνα την εισήγηση του Συμβούλου Νικολάου Μηλιώνη.

Δ.

Ε.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ - ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΥΡΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ

**Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας**

ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ